

CARTA A JOAN OLMOS (1984)

En este ítem se presentan dos documentos originales del autor:

1 - Las notas manuscritas para una conferencia impartida en la Facultad de Filosofía de Valencia sobre poesía y poéticas el 27 de enero de 1984.

2 – El mecanoscrito de una carta dirigida a Joan Olmos (en aquellos momentos director general de carreteras de la Generalitat Valenciana) lamentando la tala de unos árboles centenarios. Esta carta fue publicada en tres diarios de Valencia y Alicante y difundida por televisión: «Carta oberta al Sr. Joan Olmos, Director General d'Obres Públiques de la Generalitat Valenciana», *Información*, Alicante, 29-01-1984, p. 18. *Noticias al Día*, Valencia, 31-01-1984, p. 12. *Levante*, Valencia y en el programa regional de televisión *Aitana*.

Se incluye la transcripción de ambos documentos, revisada por el autor en enero de 2018 para su libro en proyecto *Poètiques de la ciutat*.

CARTA OBERTA A JOAN OLMOS, DIRECTOR GENERAL D'OBRES PÚBLIQUES DE LA GENERALITAT VALENCIANA¹ (1984)

Benvolgut Joan:

A la carretera N-340, entre Alacant i Elx, hi ha uns quants centenars d'arbres (pins, sobretot, però també palmeres, moreres, oms, xops i altres espècies d'arbres). Es troben molt sàviament plantats en fila a la vora de la calçada i aprofiten per a viure l'aigua que corre, quan plou, per les cunetes. Aquests arbres centenaris són dels pocs que queden vius a la comarca d'aquells que es plantaren al segle XIX vora les noves carreteres de l'Estat. Ja ho saps: bufaven aires de modernitat per les Espanyes i els enginyers éreu uns professionals joves i agosarats que teníeu els ulls verds, que conqueríeu Sarita Montiel en les pel·lícules, i que sobtàveu el personal amb pont i estacions de ferro i de vidre extremadament aeris i arriscats, mai no vistos abans. Ja ho saps: era una nova bellesa, una nova passió que molts de vosaltres oblidàreu després.

A les carreteres, els arbres embellien el camp i el paisatge i donaven ombra als vehicles, lents, necessàriament lents, que hi circulaven. La grandiositat d'aquests arbres d'Elx que et dic corprèn encara els viatgers que s'hi paren a mirar-los, i el seu ordre forma un magnífic horitzó verd en el camp, més estimable si considerem que la Governació d'Oriola és una terra seca, de barrancs i de pedres, que en el seu sud només s'endolceix en les hortes dels terrenys plans a la vora dels rius. Aquí, ja ho saps, l'aigua i els arbres són el major miracle del món perquè són la vida, l'alegria i el quemenjar.

T'explique tot açò perquè dispús-d'ahir, de repent, uns treballadors d'obres públiques van començar a tallar per la soca els enormes pins que hi havia entre Bacarot i la Torre del Pla. I avui, a la premsa d'Elx, un enginyer diuen que diu que seguiran tallant tots els arbres fins que no en quede ni un. Així que han declarat sers no-grats els pins centenaris i algunes desenes ja estan abatuts, ben morts i trossejats. Diuen que s'han donat ara compte que, a més de molestar, són perillosos. Si anem a eixes, més perillós és el mur de formigó que separa les dues direccions de l'autovia entre Alacant i Sant Joan (i de totes les autopistes del món), encara que l'hagen pintat de verd. I els barrancs, i els precipicis, i les parets d'obra, i les edificacions, i les gasolineres. Com perillós ho és el mateix automòbil.

El progres malentès i destructor dels anys seixanta que molts hem combatut ens havia acostumat a la destrossa com a norma, a la irracionalitat com a única raó i al silenci com a única resposta. Han embrutat els rius, han tapat barrancs, han desfet platges, han assolat boscos, han trencat i han malmès les

¹ En aquesta ocasió s'aturà la tala d'aquells arbres, però uns anys després, cap al 1990, van ser arrasats sense clemència amb totes les benediccions legals.

serres i les ciutats i ens han fet més pobres amb la seua misèria. Però nosaltres no veníem d'eixe món, com canta Raimon, i sentíem el deure de guardar tot allò que ens identificava i ens ajudava a viure, per més insignificant que fos.

Els governants dieu sense parar que tenim pocs diners i supose que és cert. Seria preferible, doncs, que us els gastàsseu en construir, i no en destruir, i que els milions de pessetes públiques que costa tallar els pins de la carretera d'Alacant a Elx us els gastàsseu podant-los ben podats perquè les branques no es despenjollen i freguen els camions, pintant-los de blanc els troncs, defensant mútuament els arbres i els cotxes amb paracolps, senyalitzant bé la via, repintant les ratlles de la calçada i condicionant, si cal, itineraris paral·lels pels camins i les veredes del camp. Millor seria limitar la velocitat i extremar la vigilància i fer el desdoblament d'aquesta carretera perquè el transit siga més fluït. I fer-ho tot això sense que hi haja necessitat de tallar cap arbre, ni de trasplantar-los, que és matar-los d'una altra manera perquè els vegetals no tenen rodes i canviar-los de lloc s'ha convertit en una tala de guant blanc.

Espere que pugues detenir aquesta malifeta i que demanes les responsabilitats que hi puguen haver entre els malandrins que l'han ordenada. Que et copien cent vegades en una llibreta que "els arbres no es tallen" i que, amb les orelles d'ase al cap estiguen dues setmanes de cara a la paret.

Rep una salutació ben cordial.

Teu

Gaspar Jaén

«Carta oberta al Sr. Joan Olmos, Director General d'Obres Públiques de la Generalitat Valenciana», *Información*, Alacant, 29-01-1984, p. 18. També en *Noticias al Día*, València, 31-01-1984, p. 12. També en *Levante*, València i en el programa regional de televisió *Aitana*.

LECTURA A LA FACULTAT DE FILOSOFIA DE VALÈNCIA (1984)

Ahir, mentre venia cap a València amb el meu cotxe, portava dos pensaments al cap: la meua intervenció en aquest recital de poesia d'ara mateix i una carta oberta que he escrit al director general d'Obres Públiques de la Generalitat Valenciana en relació a uns pins centenaris de la carretera d'Elx a Alacant que han començat a tallar. Per al primer assumpte, aquest que ens ocupa, pensava llegir un parell de poemes de cadascun dels meus llibres. D'aquell *Cadells de la fosca trencada* començat l'any 1974, quan Amadeu Fabregat, vestit de carnissera, ens ofería un mostrador de marbre blanc ple de *Carn Fresca*, quan Joan Navarro esdevenia, segons diuen, el poeta més salvatge bell del País Valencià i a Salvador Jàfer li oferien jacints blancs i violeta en un recital que donà al Col·legi Major del CEUMT, al carrer del Misser Mascó. Pensava llegir-vos l'equinocci de tardor de l'any 1974 que vaig poetitzar mentre la tromboflebitis del General omplia els carrers de crits de "Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia". I haver passat després al conte *Àngels d'algeps al Corredor de l'Orgue*, quan el 1977 les banderes de les quatre barres encetaven un nou 9 d'octubre, un nou País Valencià de vida fràgil i breu. En aquell conte la Tia Sumpcioneta, la de les Fogassetes, els ofería pastissos de fenoll i *рабоïgat* als xiquets d'Elx. Eren també els anys que construïem una casa dalt de la vall de la Drova per a Josep Piera. Pensava explicar-vos els meus itineraris per Europa al llibre *Cambra de mapes*, els meus amors per les places d'Itàlia, dir-vos com l'arquitecte Andrea Palladio enfrontava la seua vida i la seua obra, que és la ciutat, com una mateixa cosa. I tornar a dir-vos la meua tornada a Elx que s'explica als versos de *Poema per a ben morir* i de *La Festa*, quan ja la primavera dels anys setanta començava a acabar-se i cadascun de nosaltres tornava al seu lloc de naixença a fer la viu-viu. Tot això pensava explicar-vos, unint els poemes amb els amics que els originaren i amb la història que els envoltava.

Però aquests llibres van pel món i alguns de vosaltres potser els heu llegit i tots els podeu llegir tranquil·lament. I explicar-vos, com estic fent, com podria haver estat la meua intervenció, és també una manera de fer-la. Els amics que m'acompanyen en aquesta taula ja han llegit els seus versos d'allò més

bé, esplèndids, inèdits i editats. I ara jo voldria tornar a ser un d'aquells poetes de carrer que també veuen amb atenció el món que els envolta, a més del món dels llibres i del pensament. Un món que, tot plegat, és la vida que passa. I ja sabeu que m'agrada explicar-la pels diaris i per les escoles. M'agrada presentar les fonts de la poesia en la seua forma bruta, com un diamant sense tallar. I aquesta és una de totes les meues poètiques possibles. Així que he pensat que seria millor llegir-vos només aquella carta oberta al director general de carreteres de la qual us parlava al començament i que és un escrit recent inèdit, d'aquest mateix matí, potser literàriament imperfecte, com ho són sovint les cartes, però que vol ser una defensa aferrissada dels objectes poètics, de les fonts de la poesia. Deixeu-me, doncs, defensar la poesia, des de les aules de la poesia. L'escrit diu així:

Text llegit el 27 de gener de 1984 a la Facultat de Filosofia de la Universitat de València dins la Setmana de les Lletres Valencianes.

27. 1. 85. U.C. facultat de filosofia. Recital de la setmana
de les Arts valencians.

Shir, mentre venia cap a València, portava dos pamsaments al cap: la meua intervenció en aquest recital d'ara mateix i una carta adreçada q. pensava escriure-li al director general d'obres públiques de la Generalitat del País de València.

Pensava llegir-vos alguns poemes un parell
de poemes de cadascun dels meus llibres.
D'aquell "cadells de la forca truncada"

[illegible]

Ed. Legi Major. Pensava llegir-los l'equivoci de l'any 1911, contar-los com la tromboclitis del general plenapa els quers de cits de, Anistia, llibertat, Anistia i estatut d'Autonomia.

I paper després al conte
 dels drets d'alguns al conector de
 l'Orgue, quan les banderes dels 4 banys
 acceptaven un nou nou doctore,
 en una un nou País Valencià de ide
 fàcil i bon. En aquell conte la lia
 simpacioneta la de les paperetes els oferia
 pastissos de fruit i calçotet als xiquets
 d'Elx. I construïem una casa dalt de la Vall de la Donya per a prop
 de la iteneris

& T. X. I construiu uma casa para a minha família.
 Para
 Pensava explicar os meus itinerários
 Europa, o libre Calha de Mapas. ^{Os meus amores}
^{por} ^{os} ^{países} ^{d'Italia.}

2) la fôrmeda
fôrmar e diivos

ben morir i de la festa, quan
ja la primavera dels anys 70 començava
a passar i cadascun de nosaltres
tenia al seu lloc.

Tot açò pensava explicar-vos, unint els poemes
amb els amics q. els originaren i la
història q. els envoltava.

Pero aquests llibres van per aquí pel món
i alguns de nosaltres els hem llegit i tots
ho podríem fer. ^{I explicar-vos com podria ser la meua}
^{intervenció una manera de fer aquesta matèria}
^{interfereix}

Els amics q. m'acompanyen dalt d'aquesta
taula ja han llegit els seus versos
esplèndids, èdits i inèdits.

I ara jo voldria ~~ser~~ tornar a ser
un d'aquells poetes de caner, q. venen el
món q. els envolta, a més del món dels
llibres i del pensament. ^{Itàlia} ^{prospita l'orige de}
^{una gran implicació dels diaris i per les escoles. Prosopita l'orige de}
^{la poesia en la nova línia. Aquesta és una de totes les meues poètiques}
^{possibles}

Així, he pensat de llegir-vos ^{els}
aquella carta oberta q. us de la qual us
parlava ~~al~~ al principi i q. és un escrit
inèdit recent, d'aquesta matèria mateixa, imperfecte
com ho són les cartes, però q. vol ser una
defensa dels objectes poètics. I defensar
la poesia des de les aules de la poesia.
L'escrit diu així:

GASPAR JAEN I URBAN
ARQUITECTE
C. VELAZQUEZ, 20
TELE. (965) 45 32 65 (965) 45 30 06
ELX (ALACANT)

CARTA OBERTA AL SENYOR JOAN OLMOS, DIRECTOR GENERAL
D'OBRES PÚBLIQUES DE LA GENERALITAT VALENCIANA.

Benvolgut Joan:

*molt
seriament*

En la carretera N-340, entre les ciutats d'Alacant i d'Elx, hi ha uns quants centenars de pins, palmeres, moreres, oms, xops i altres arbres. Estan plantats en fila, a la vora de la calçada i s'aprofiten de l'aigua que corre per les cunetes quan plou.

Aquests arbres centenaris són dels pocs que queden vius en la comarca d'aquells que se plantaren al segle XIX vora les noves carreteres. Aires de modernitat bufaven per les Espanyes, i els enginyers ereu uns professionals joves i agosarats que tenien els ulls verds i que sobtaven al personal amb ponts i estacions de ferro i de vidre mai vistos abans. Era una nova bellesa, una nova passió que després oblidareu.

A les carreteres, els arbres embellien el paisatge i li donaven ombra als vehicles, lents, que hi circulaven. La grandiositat d'aquests d'Elx que et dic corren encara els viatgers i el seu orde forma un horitzó verd en el camp.

La Governació d'Oriola és una terra seca, de barrancs i de pedres que només s'alegra en el seu sud, en les hortes planes dels costats dels rius. Aquí, l'aigua i els arbres són el major miracle del món perquè són la vida, l'alegria i el què menjar.

Et dic tot açò perquè dispús d'ahir, de repent, uns treballadors d'Obres Públiques van començar a tallar els enormes pins que hi havia entre Bacarot i la Torre del Pla. I avui a la premsa d'Elx, un enginyer diuen que diu que sequiran tallant tots els arbres fins a no deixar-ne ni un.

Han declarat sers no-grats els pins centenaris i algunes desenes estan ja morts i trossejats. Diuen que s'han donat ara compte de que molesten i de que són perillosos. Si anem a oïres, més perillós és el mur de formigó que separa les dues direccions de la autovia entre Alacant i Sant Joan, encara que l'hagen pintat de verd. I els barrancs, els precipicis, les parets d'obra, les edificacions i les gasolineres. Com perillós ho és el mateix automòbil.

El progrés malentés i destructor dels anys 60 que molts hem combatut, ens havia acostumat a la destrossa com a norma, a l'irracionalitat com a raó i al silenci com a única resposta. Han embrutat rius, han tapat barrancs, han desfet plages, han assolat boscos, han trencat les serres i les ciutats i ens han fet mes pobres amb la seua misèria.

Pero nosaltres no veniem d'aqueix món i sentiem el deure de guardar tot allò que ens identificava, per mes insignificant que fora.

Els governants dieu sense parar que tenim pocs diners. Seria preferible, doncs, que vos els gastareu en construir, i no en destruir: i que els milions de pessetes públiques que costa tallar els pins de la carretera d'Alacant a Elx vos els gastareu podant-los per a que les branques no toquen els camions, pintant-los de blanc els troncs, defensant mútuament els arbres i els cotxes amb paracolps, senyalitzant la via i acondicionant itineraris paral·lels pels camins i les veredes del camp.

Millor seria limitar la velocitat i extremar la vigilància i fer el desdoblament d'aquesta carretera per a que el trànsit siga més fluit.

I fer-ho tot això sense que hi haja necessitat de tallar cap arbre, ni de transplantar-los, perque els vegetals no tenen rodes i canviar-los de lloc s'ha convertit en una tala de quant blanc.

Espere que pugues detenir aquesta malifeta i que demanes les responsabilitats que hi pugen haver. Que te còpien cent vegades que els arbres no se tallen, i amb les orelles d'ase al cap, que estiguen dues setmanes de cara a la paret.

Rep una salutació ben cordial. Teu

26.1.84